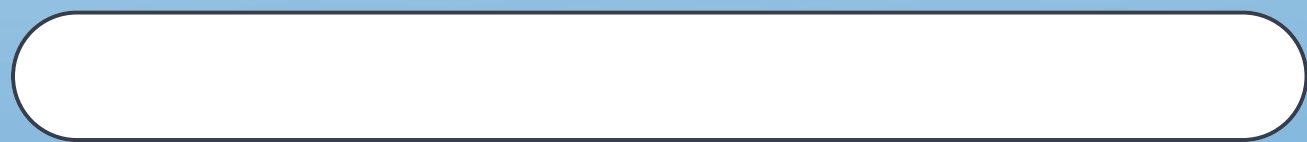


# บทที่ 4

การบริหารการ  
เปลี่ยนแปลง  
องค์การภาครัฐ



# การจัดการภาครัฐแนวใหม่และการ บริหารการเปลี่ยนแปลงภาครัฐ



## 1.1 หลักการของการจัดการภาครัฐแนวใหม่

- 1) การเปลี่ยนแปลงจากการบริหารภาครัฐแบบดั้งเดิม (Traditional Public Administration)
- 2) การเปลี่ยนแปลงการบริหารภาครัฐจากระบบราชการภายใต้แนวคิดแบบ เก๋า (Classic Bureaucracy)
- 3) การเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรภาครัฐและข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ
- 4) การเปลี่ยนแปลงบทบาทความรับผิดชอบของผู้บริหารองค์กรภาครัฐระดับสูง
- 5) การเปลี่ยนแปลงแนวทางการปฏิบัติงานตามภารกิจจากการที่องค์กรภาครัฐ
- 6) การเปลี่ยนแปลงบทบาทภารกิจขององค์กรภาครัฐที่ดำเนินการกิจกรรม สาธารณะในทุก ๆ

# การเปลี่ยนแปลงองค์การ ภาครัฐในต่างประเทศ

- เรื่องที่ 1 การลดจำนวนส่วนราชการและจำนวนส่วนข้าราชการ (Downsizing) เพื่อให้ส่วนราชการมีขนาดกะทัดรัด (Small Government)
- เรื่องที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารและการจัดการของกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ โดยให้มีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า (Value for Money)
- เรื่องที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชน (Public Service Delivery) เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางดังกล่าว รัฐบาลสหราชอาณาจักรจึงจัดให้มีโครงปฎิรูปภาคราชการในเรื่อง สำคัญ ๆ

# หลักการในการ ให้บริการแก่ ประชาชนตาม โครงการนี้

1. มาตรฐาน (Standards)
2. ข่าวสารและการเปิดเผย (Information and Openness)
3. ทางเลือกและการให้คำปรึกษา (Choice and Consultative)
4. ความสุภาพและเอื้อเฟื้อ (Courtesy and Helpfulness)
5. ความคุ้มค่าของเงิน (Value for Money)



# การเปลี่ยนแปลง องค์การภาครัฐโดยกลไก การปฏิรูประบบราชการ



การเปลี่ยนแปลงองค์การภาครัฐโดย  
กลไกการปฏิรูประบบราชการในทุก ๆ  
ประเทศ จะมีสิ่งที่เป็นเป้าประสงค์รวม  
กันอยู่ 4 ประการ ได้แก่

1. เพื่อเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพ และ  
การดำเนินงานของหน่วยงานใน ประเทศนั้น  
ๆ
2. เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยราชการ  
ในประเทศนั้น ๆ มีความคุ้มค่าในการ ดำเนิน  
การ
3. เพื่อให้เกิดการให้บริการของหน่วย  
ราชการของประเทศนั้น ๆ
4. เพื่อให้งานของราชการในประเทศนั้น ๆ

# วิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลง องค์การภาครัฐของไทย

- 1. ยุคก่อนการปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน พ.ศ.2435**
- 2. ยุคปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน พ.ศ.2435**
- 3. ยุคหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน พ.ศ.2475**
- 4. ยุคปฏิรูประบบราชการ พ.ศ.2545**

# 1. ยุคก่อนการปฏิรูปการปกครอง แผ่นดิน พ.ศ.2435

- 1) ในสมัย พระรามาริบดีที่ 1 มีการจัดตั้งจตุสดมภ์ อันประกอบด้วย เวียง วัง คลัง นา เป็นหน่วยงานหลักในการ บริหารราชการส่วนกลางที่มีเสนาบดีที่เรียกว่า “ขุน” เป็นผู้รับผิดชอบ และในส่วนของบริหารราชการ ส่วนภูมิภาคยังคงคล้ายกับสมัยกรุงสุโขทัย
- 2) ในสมัยพระบรมไตรโลกนาถ การบริหารราชการ ส่วนกลางมีการตั้งตำแหน่งอัครเสนาบดีที่เรียกว่า “สมุหนายก” รับผิดชอบงานด้านพลเรือน และ “สมุหกลาโหม” รับผิดชอบงานด้านการทหาร ส่วนการบริหารราชการส่วนภูมิภาคถึงแม้จะมีการ ปรับปรุงในบางส่วนแต่ในภาพรวมแล้วยังคงใช้รูปแบบที่คล้ายกับสมัยกรุงสุโขทัย
- 3) สมัยพระ เพทราชา มีการปรับปรุงการบริหารราชการส่วนกลางโดยเฉพาะกับตำแหน่ง อัครเสนาบดีที่มีการรวม ความรับผิดชอบของสมุหนายกกับสมุหกลาโหมเข้าด้วยกัน

## 2. ยุคปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน พ.ศ.2435

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ได้มีการปรับปรุงระบบเทศาภิบาล โดยจัดตั้ง “ภาค” ขึ้นเพื่อรวมมณฑลหลาย ๆ มณฑลเป็นหนึ่งภาค ซึ่งแต่ละภาคจะมี อุปราชซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งไปจากส่วนกลางเป็นผู้ปกครองมีอำนาจเหนือข้าหลวงเทศาภิบาล แต่การใช้ระบบภาคนี้ก็ดำเนินการได้เพียงระยะสั้น ๆ ก็ถูกยกเลิกไป ต่อมาได้มีการเปลี่ยนชื่อเรียกจาก “เมือง” มาเป็นจังหวัด โดยมีผู้ปกครองในระดับจังหวัดคือ “ผู้ว่าราชการจังหวัด”



# 3. ยุคหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน พ.ศ.2475

นอกจากนี้แล้วนับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมารัฐบาลแทบทุกยุคทุกสมัย ต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบราชการ โดยจะเห็นได้จากการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อการพัฒนาระบบราชการขึ้นในแทบทุกรัฐบาล ซึ่งในแต่ละรัฐบาล คณะกรรมการที่ทำหน้าที่ในการ พัฒนาการบริหารราชการก็จะมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไป เช่น คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารและ องค์กรของรัฐในสมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ ในสมัย รัฐบาลนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นต้น

# 4. ยุคปฏิรูประบบราชการ พ.ศ.2545

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นได้มีการปรับปรุงโครงสร้างและรูปแบบการบริหารให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และสอดคล้องกับแนวทางปฏิรูประบบราชการ โดยมีการปรับปรุงกฎหมายเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองมากขึ้น พร้อมกับเร่งกระจายอำนาจและถ่ายโอนภารกิจด้านบริการสาธารณะต่าง ๆ

## สรุปท้ายบท

แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เป็นแรงผลักดันให้ภาครัฐบริหารงานสาธารณะ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์มากกว่ากระบวนการดำเนินงาน ทั้งนี้เพราะแรงกดดันจากอิทธิพลภายนอกองค์การ ซึ่งประกอบด้วย ความต้องการของผู้ใช้บริการ อิทธิพลของสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ทำให้ ภาครัฐต้องปรับตัวต่ออิทธิพลและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ สามารถแบ่งเป็น 2 ช่วงระยะด้วยกัน คือ ยุคก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 และยุค หลังการเปลี่ยนแปลง พ.ศ.2475 ซึ่งฐานคิดการเปลี่ยนแปลงเกิดจากอิทธิพลของระบบการเมืองการปกครองในแต่ละช่วงเวลา

การบริหารภาครัฐต้องมีการปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับ ยุคสมัย คือ การปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ตามพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 5) และมีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546

